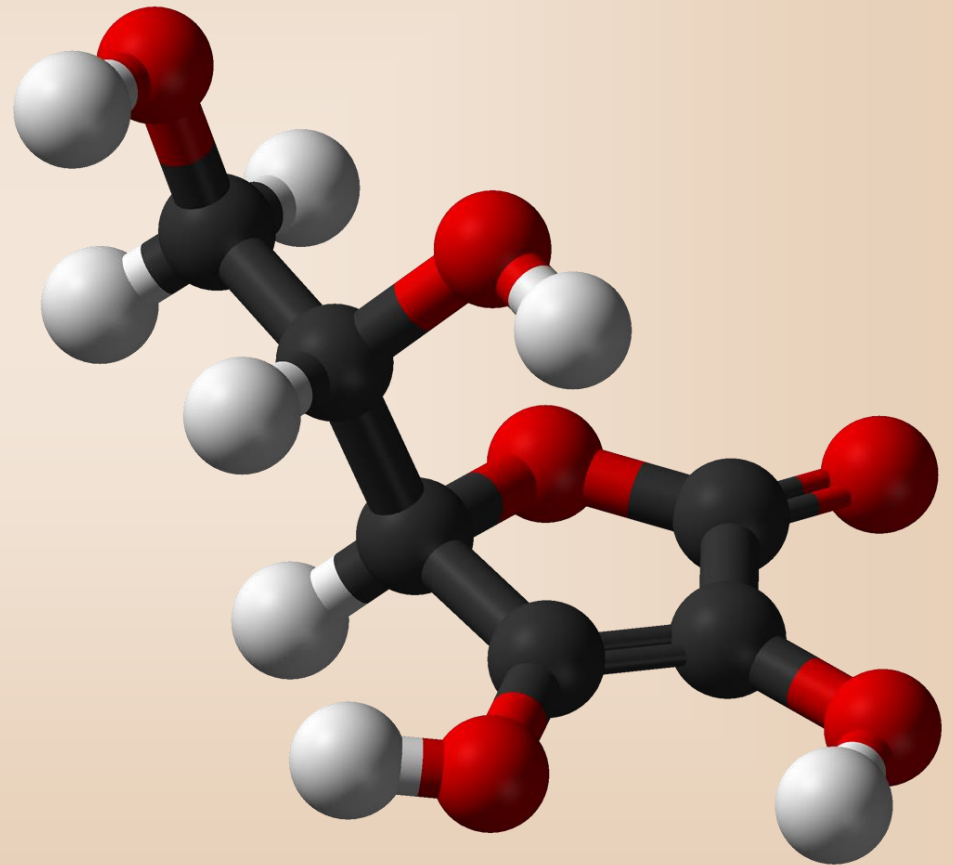
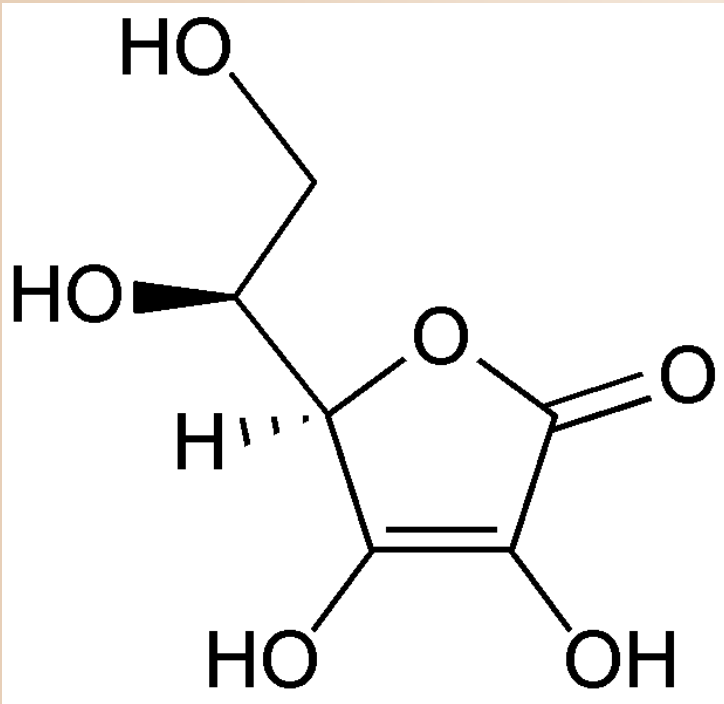

C-vitamin

Hiánybetegsége: **Skorbut**

Fragilis erek

Fogvesztés

Lassú sebgyógyulás

Már bezáródott sebek újra kinyílása

Csontfájdalmak, csontleépülés

Szívelégtelenség

Enyhébb hiány

gyengeség

légúti fertőző betegségek

Visszatekintés

i.e. 1500 Egyiptomiak (Ebers papirus) első említés

i.e. 500 Hippokratész első komolyabb leírás

A nagy földrajzi felfedezésekkel lett gyakoribb

1499 Vasco de Gamma a legénység 2/3 meghalt skorbutban

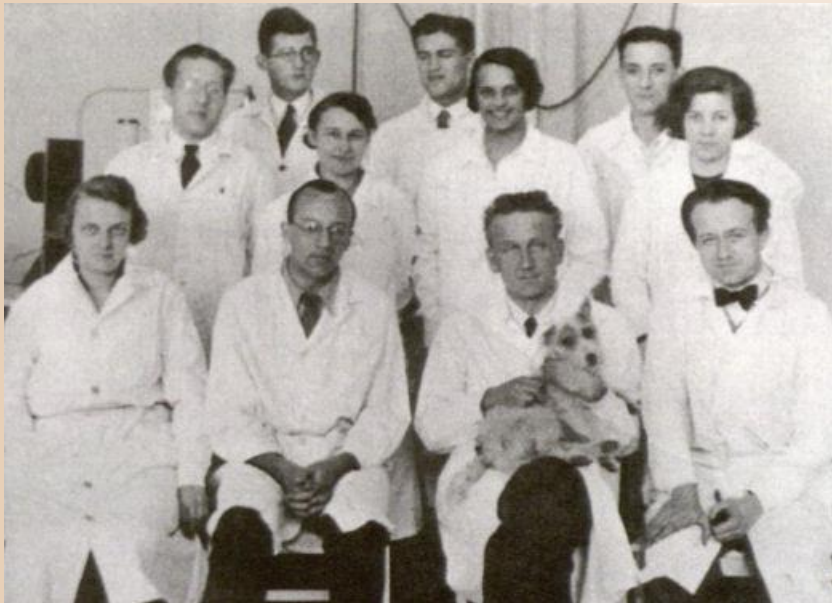
1520 Ferdinand Magellan a legénység 80%-a meghalt skorbutban

1747 James Lind kísérlete a Salisbury hajón

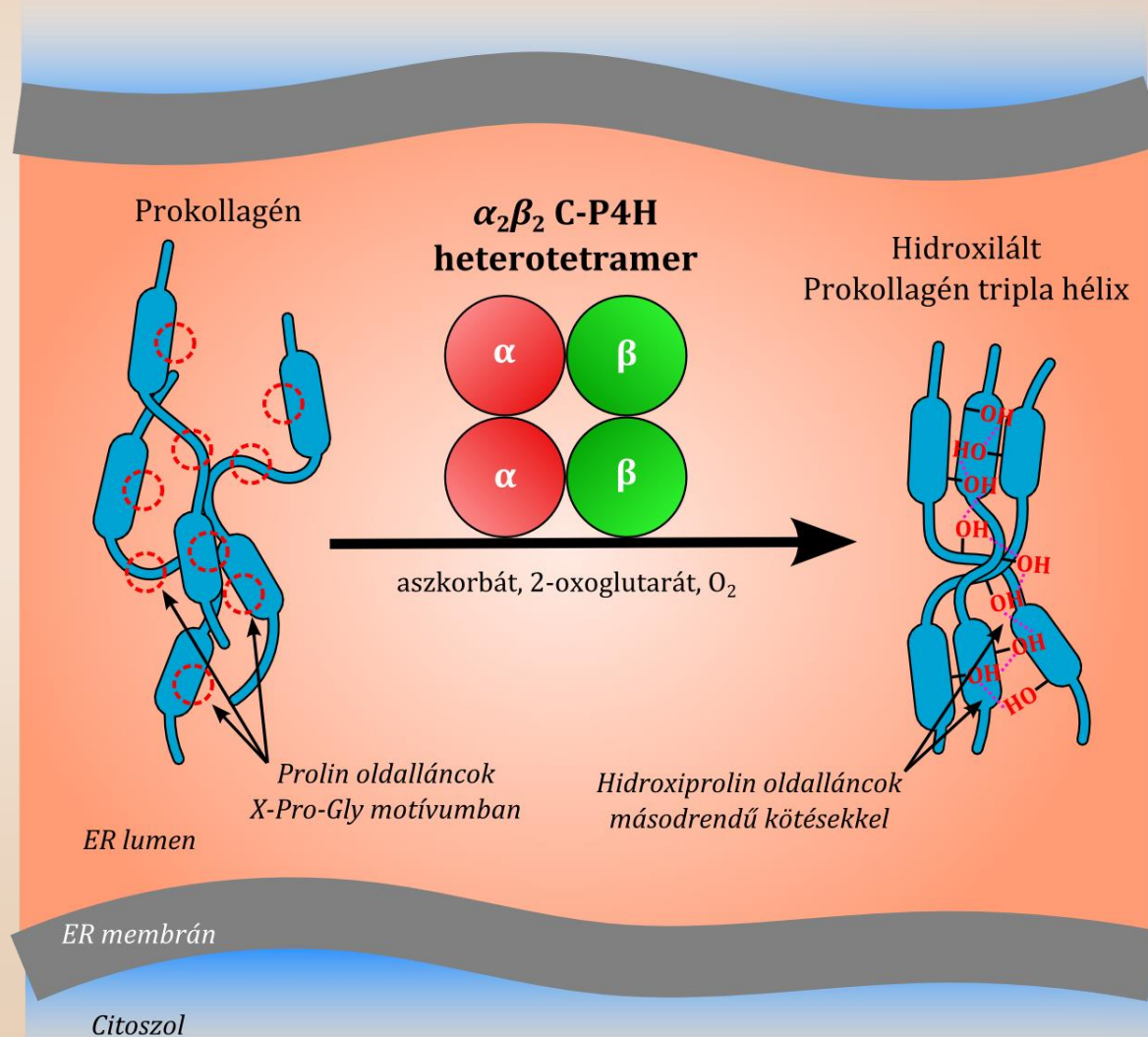
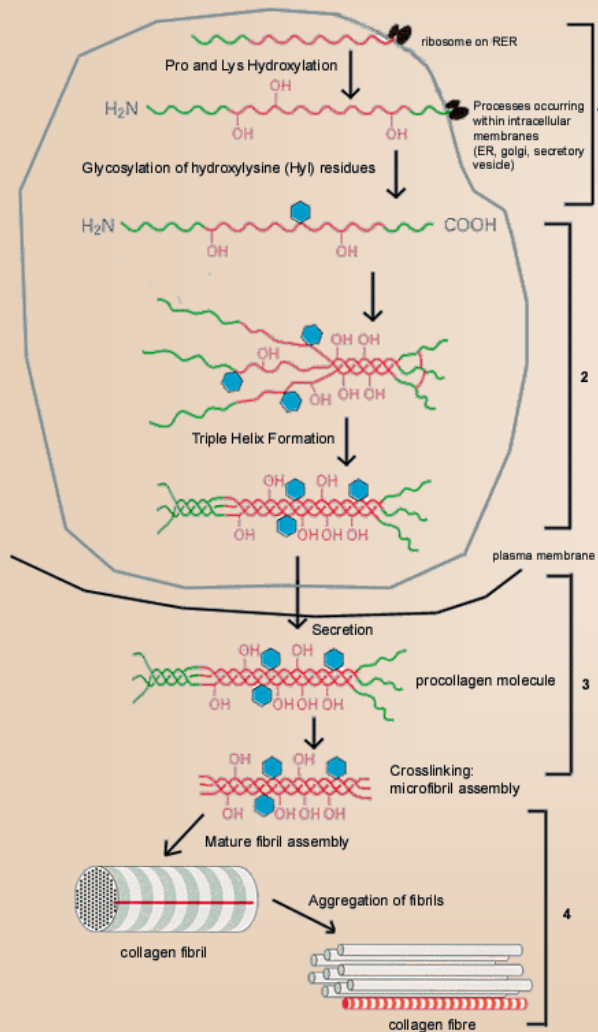
James Lind

1932 Szent-Györgyi Albert, Joseph L. Svirbely

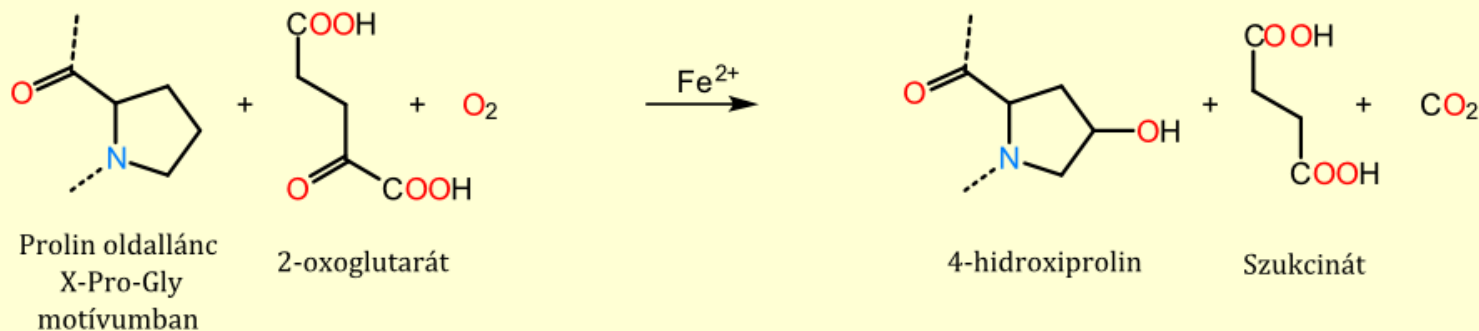
(Pato)Biokémiai háttér

1. Kollagén szerkezet, prolin, lizin hidroxiláció

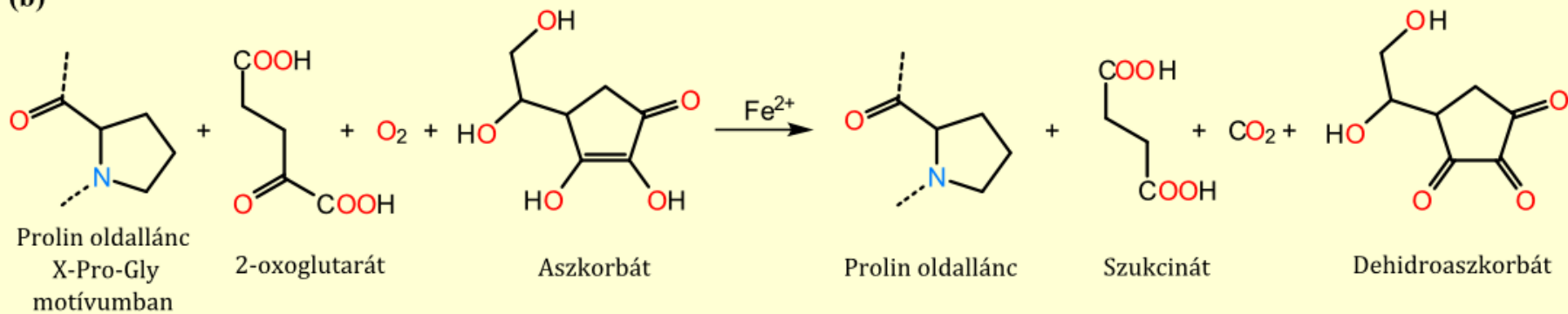

1. Kollagén szerkezet, prolin, lizin hidroxiláció

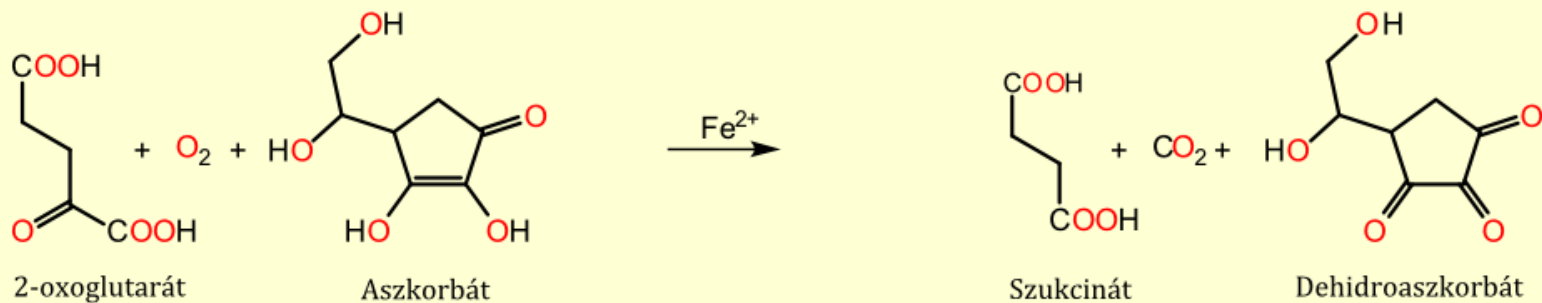
(a)

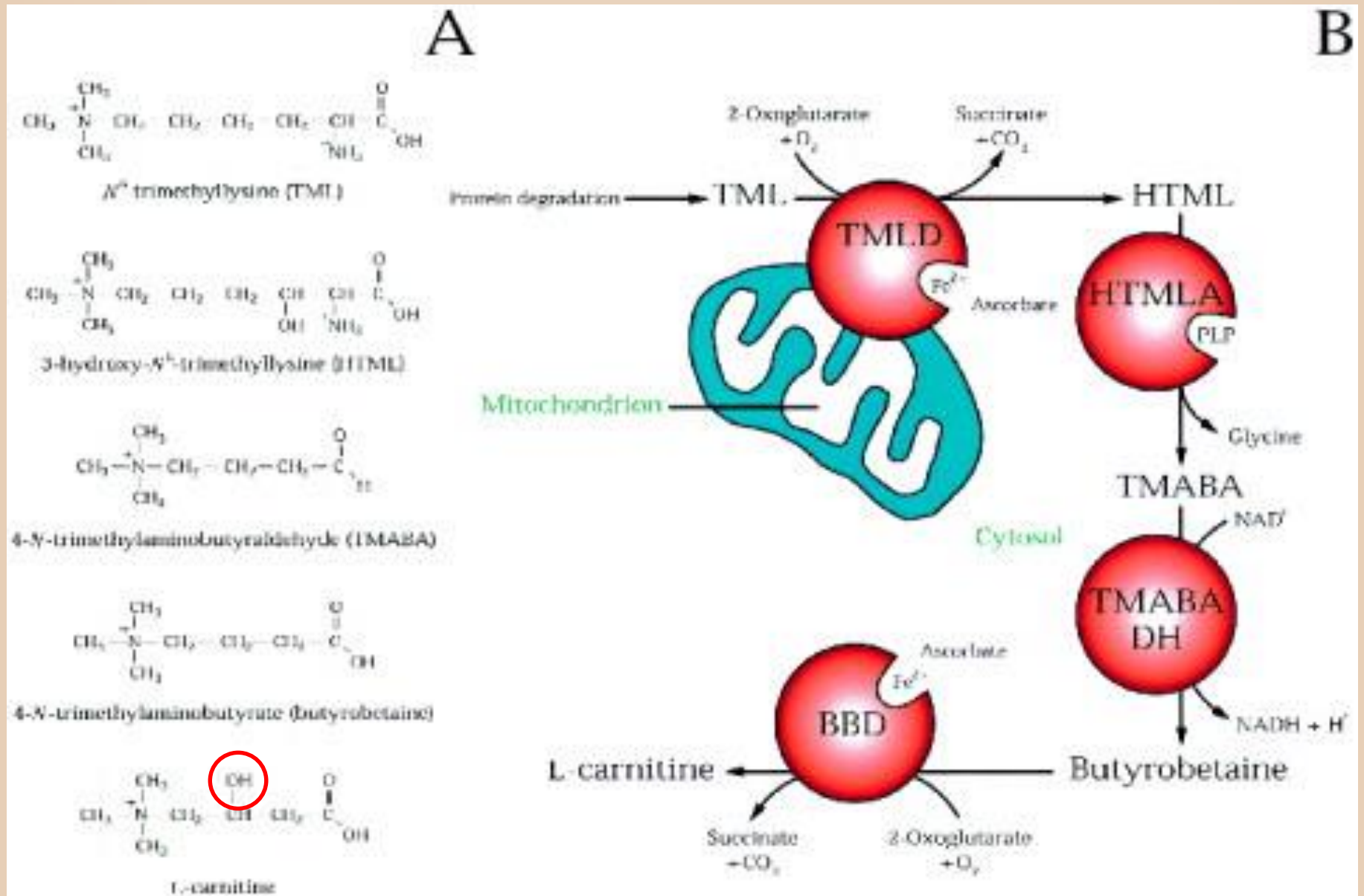
(b)

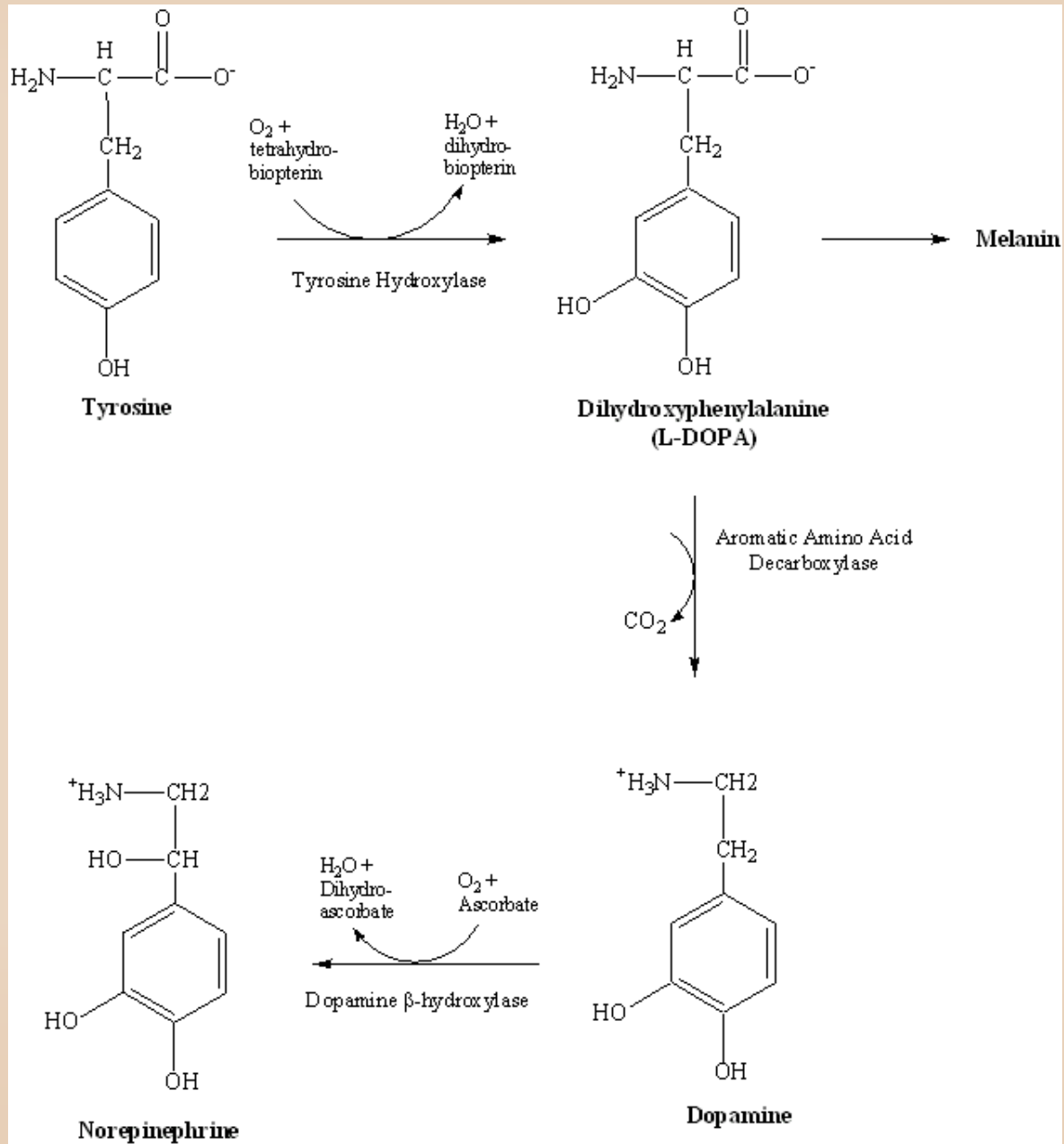
(c)

2. L-karnitin bioszintézis

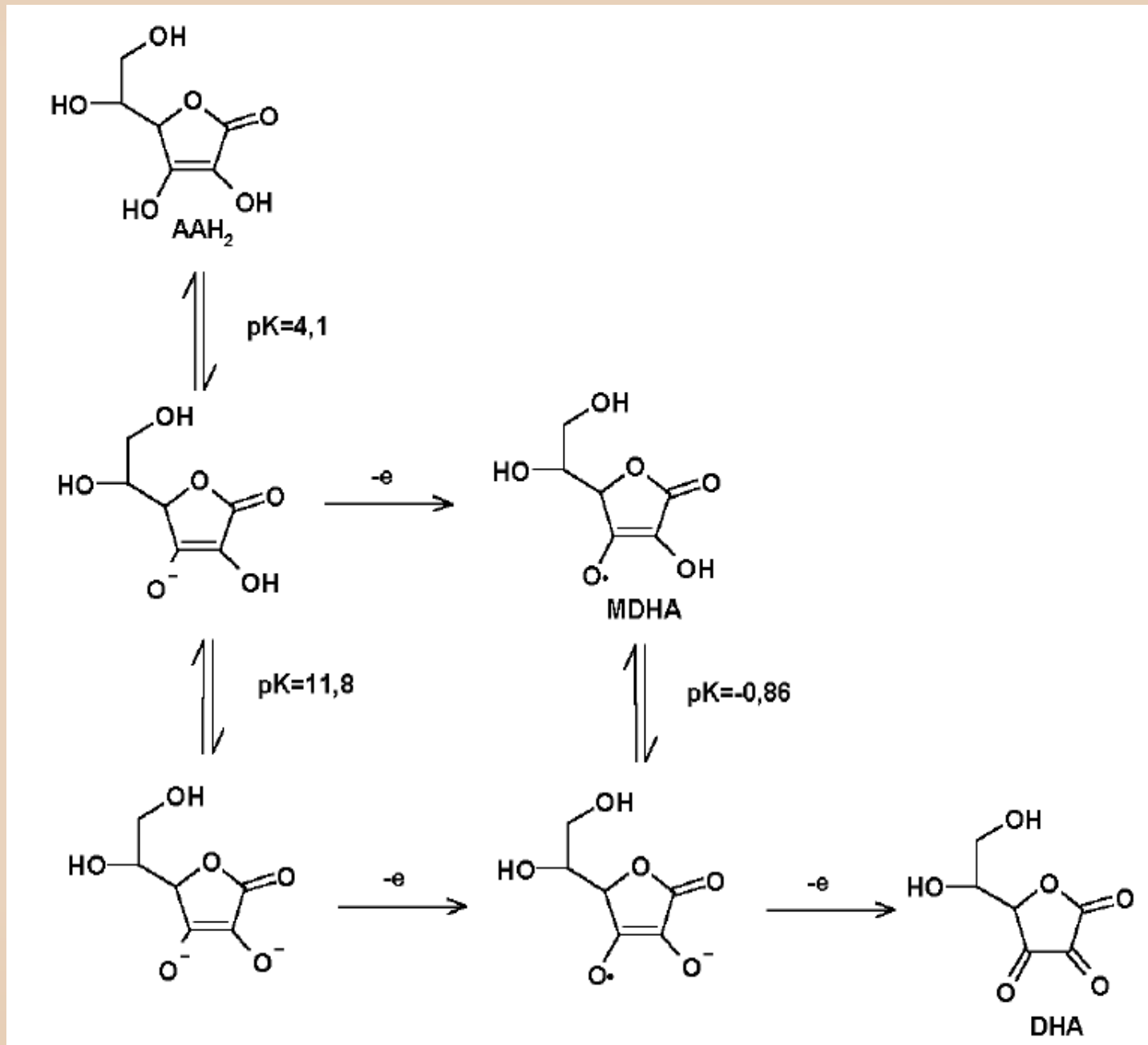

3. Norepinefrin bioszintézis

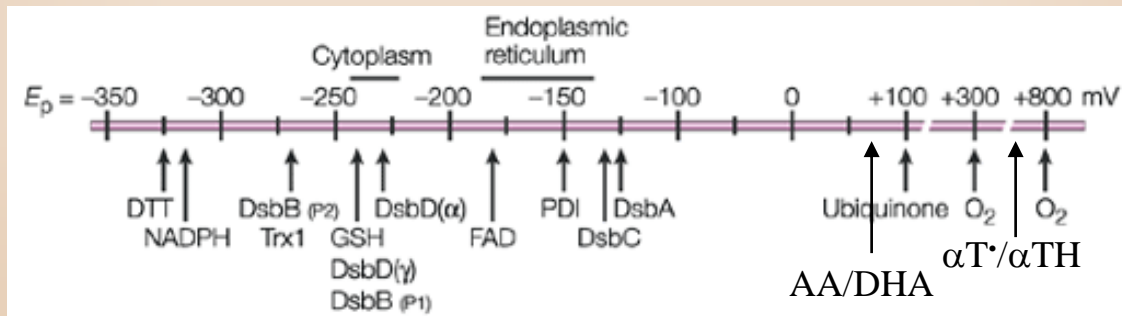
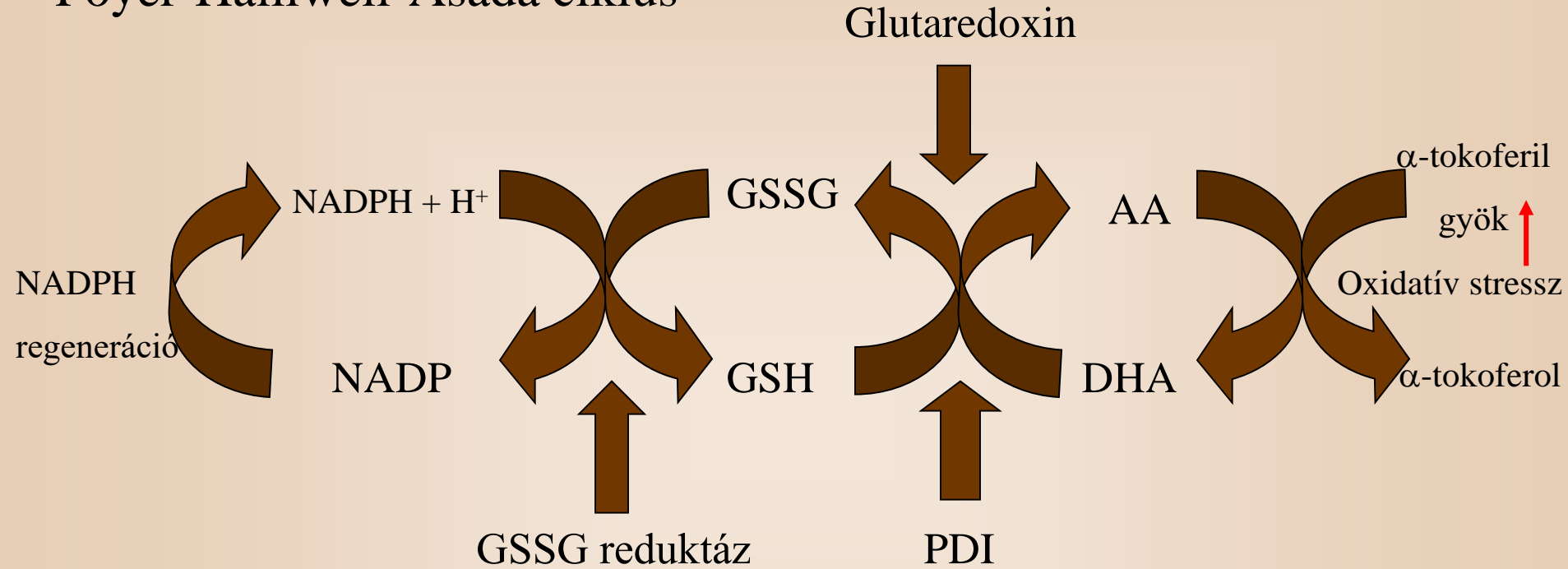

4. Antioxidáns

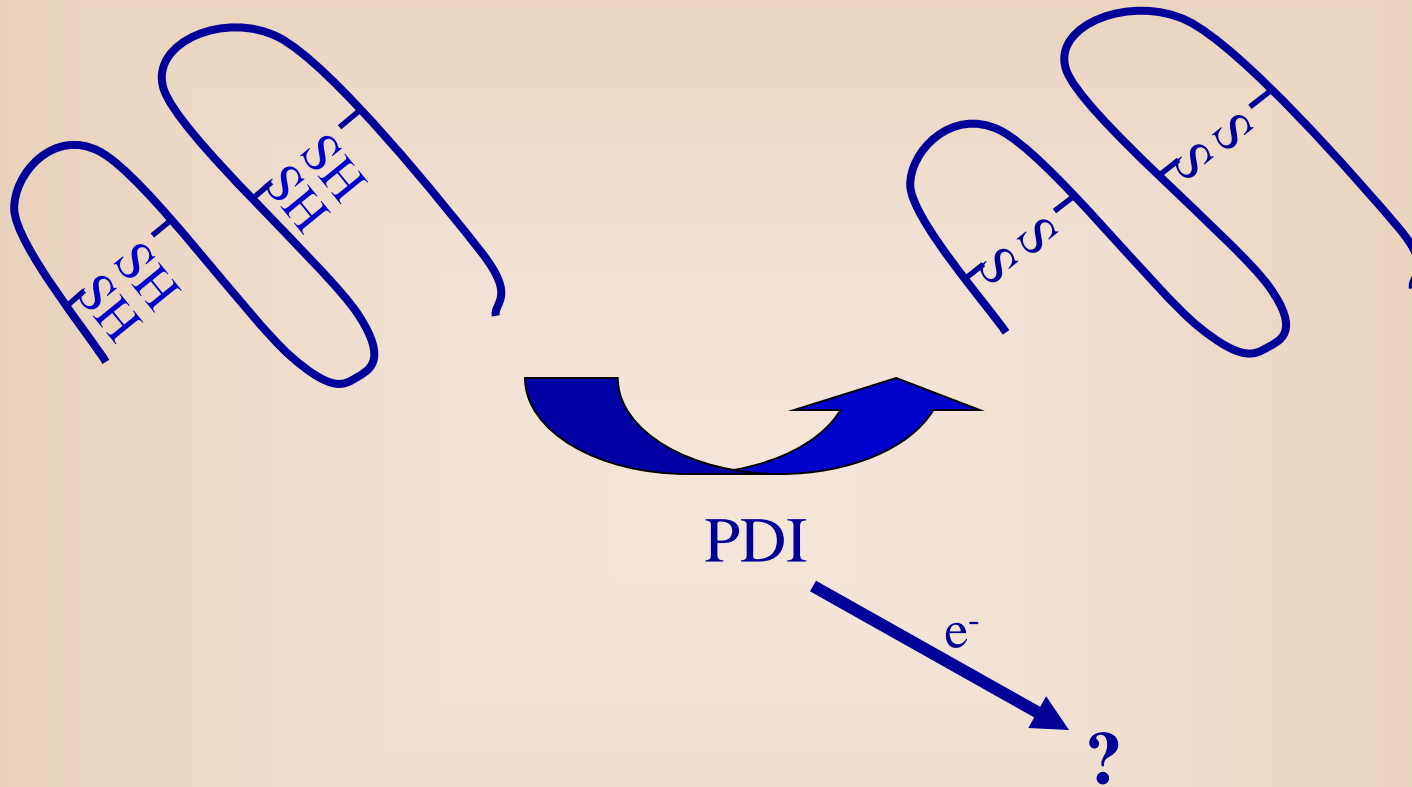

Foyer-Halliwell-Asada ciklus

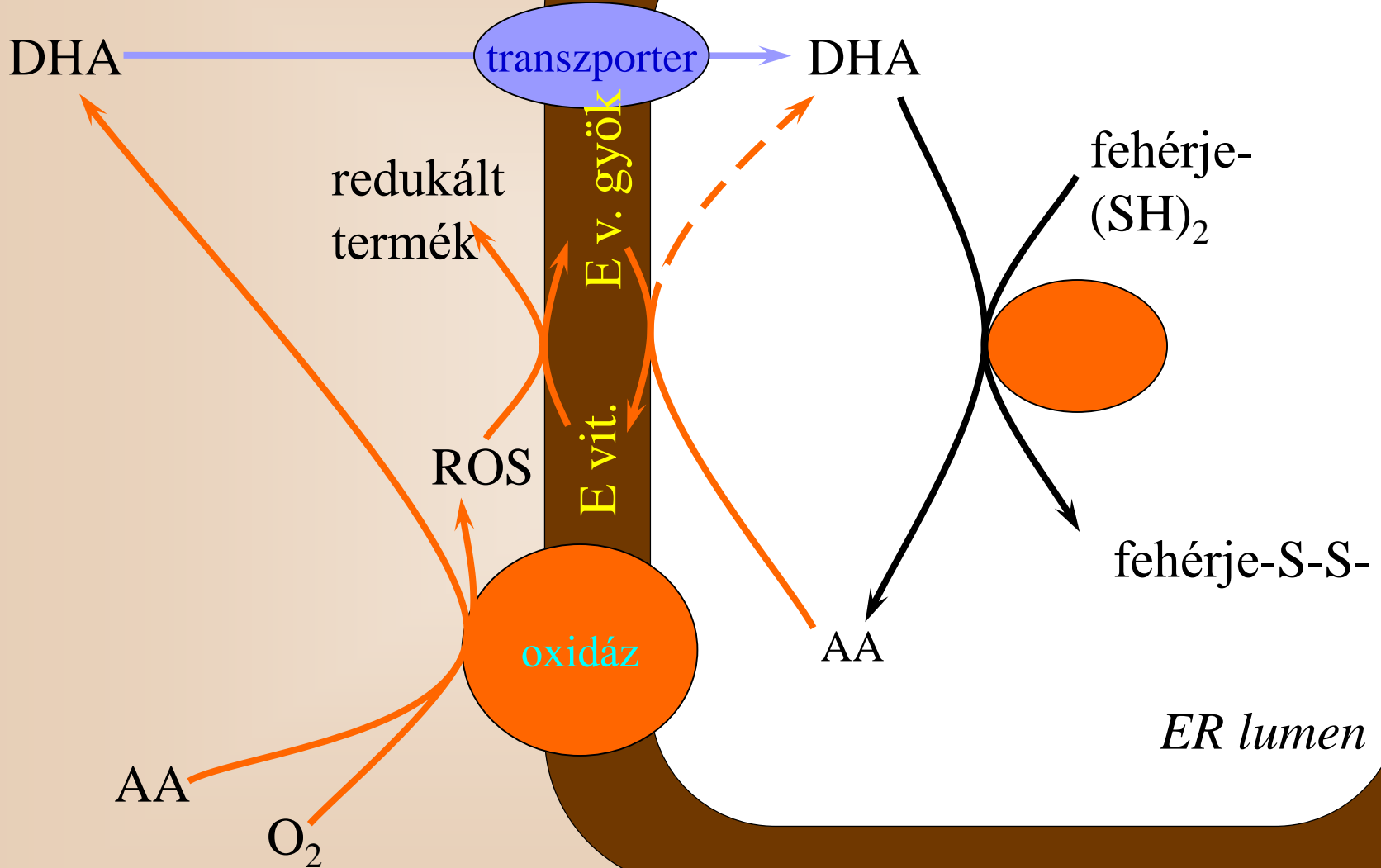
Sevier *et al.* Nat Rev Moll Cell Biol 2002

5. Prooxidáns, diszulfid híd képzés

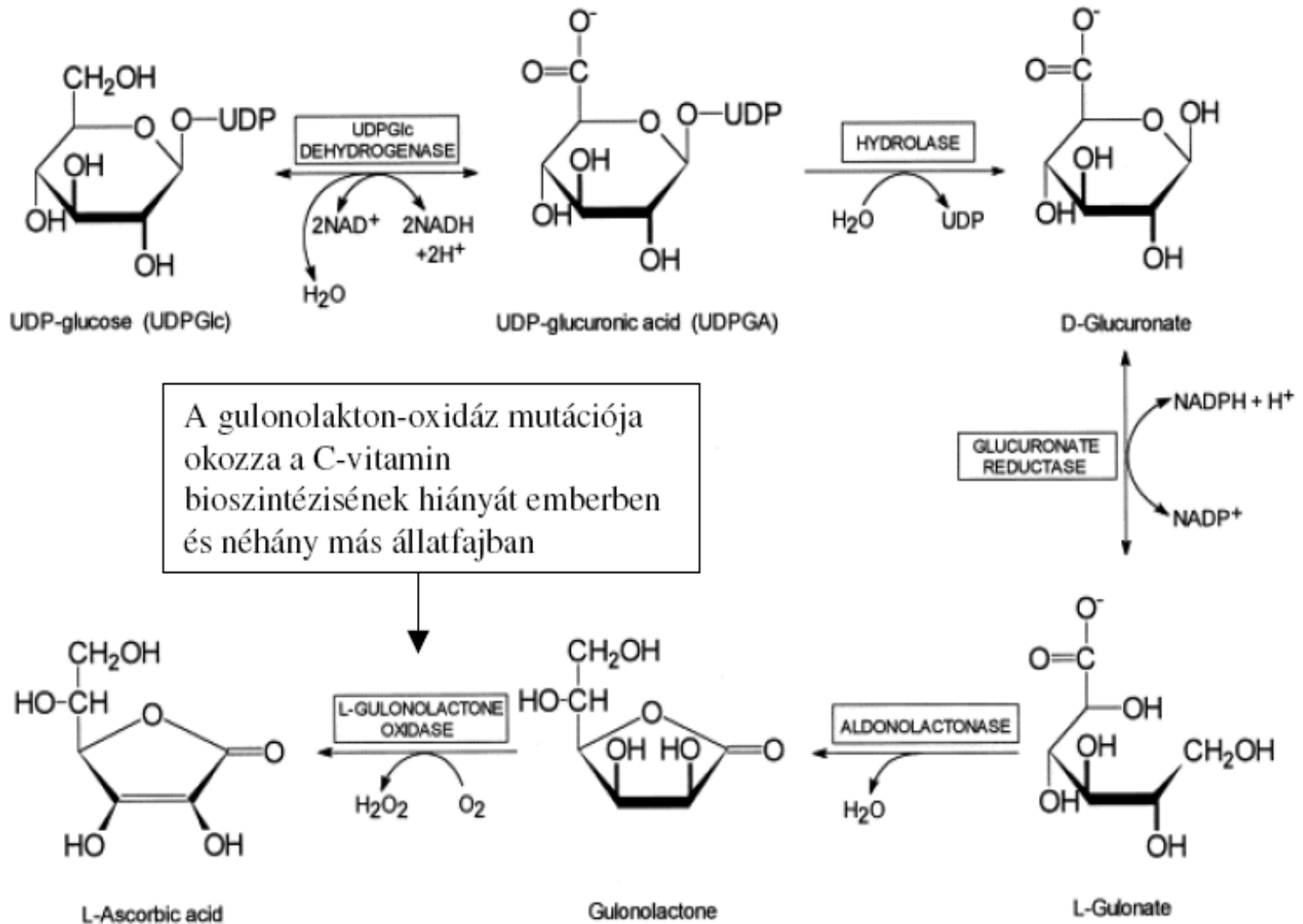

citoszol

ER membrán

Miért vitamin az aszkorbát?

Hogyan jutunk hozzá?

Táplálékkal

Camu camu *Myrciaria dubia* 2700/100g

Csipkebogyó *Rosa pomifera* 1500 mg/100g

Barbadoszi cseresznye *Malpighia glabra* 1677mg/100g

Kínai datolya *Ziziphus jujuba* 500 mg/100g

Felszívódás

Aszkorbát: SVCT1, SVCT2 egymás irányába homológok, csak aszkorbátot transzportálnak DHA-t nem.

Sztöchiometriai arány: $\text{Na}^+ : \text{ASC} = 2 : 1$

SGLT: nem szállít aszkorbátot

DHA: facilitatív diffúzió

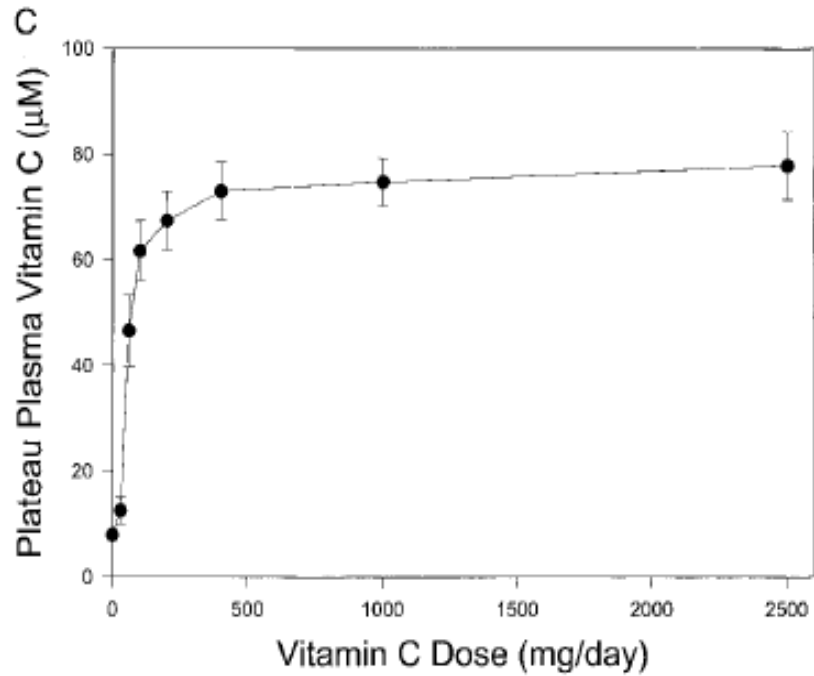
SVCT1: vékonybél hámsejtek, renális visszaszívás

Kiütése 7-10-szeres vizeletkoncentráció, 50-70%-kal alacsonyabb placmaszint

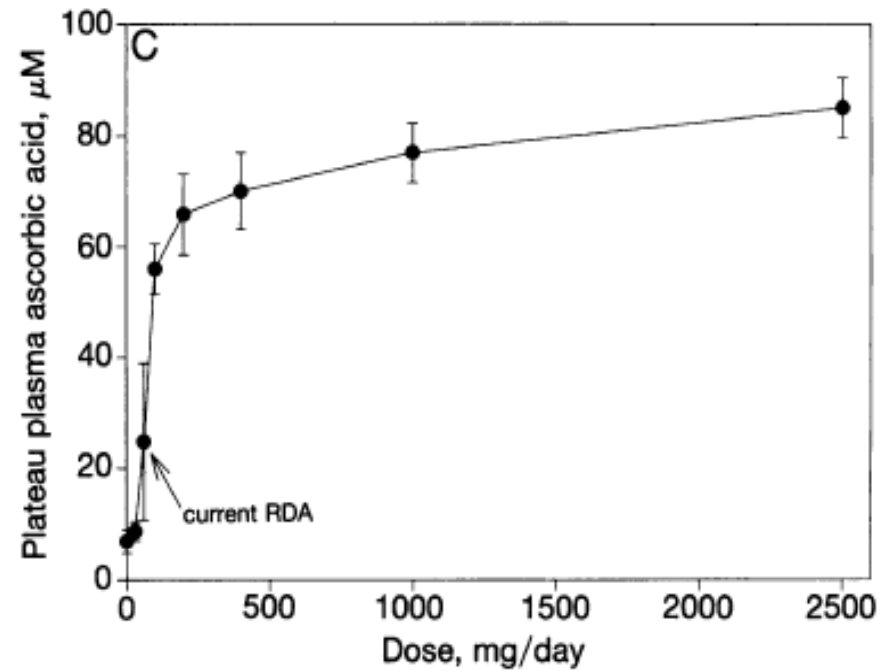
Renális telítődés: férfiak: $86 \mu\text{M}$, nők: $71 \mu\text{M}$

SVCT2: kis kapacitású, nagy affinitású transzporter (szinte minden szövetben): placentáris transzportért felelős

Nők

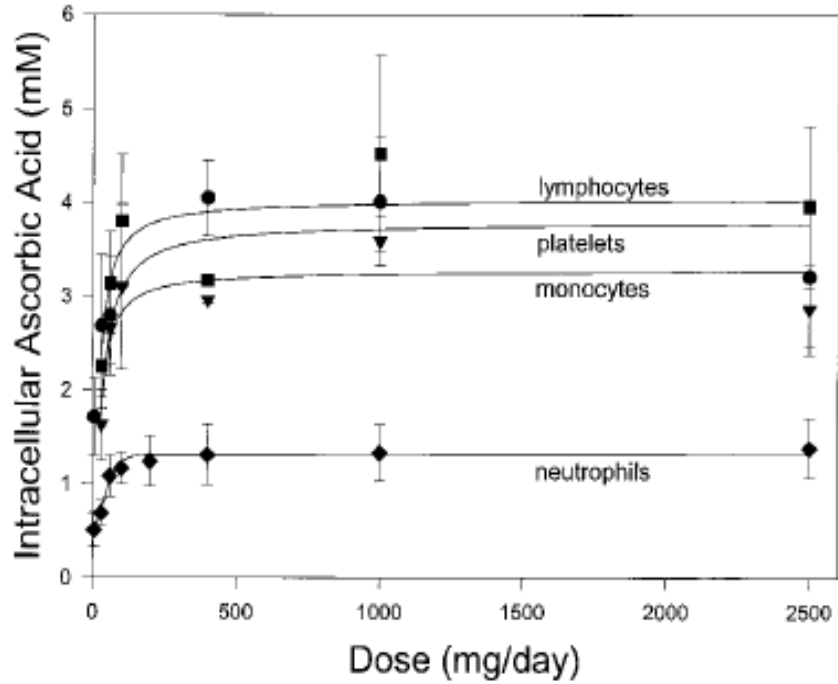

Férfiak

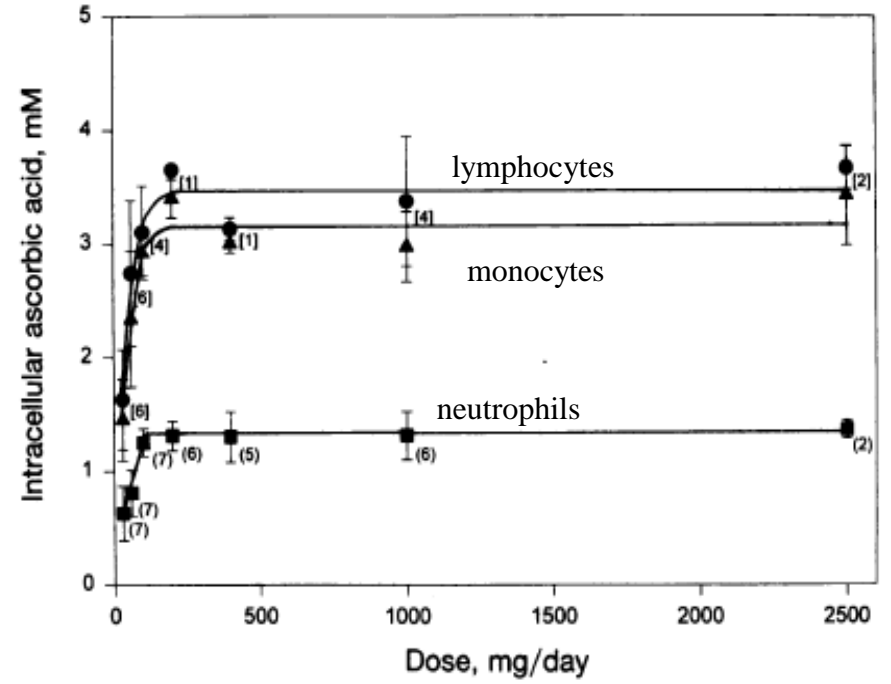

Nők

Férfiak

Limitált plazmakoncentráció orális bevitel esetén:

1. Transzportfehérje telítődik
2. A béllumen aszkorbátszinte – visszacsatolással szabályozza az SVCT1 mRNS szintjét

Izomsejtek (vérlemezkék) hasonlóan szabályozzák a redox balansznak megfelelően az SVCT2 mRNS szintet

Vese visszaszívás telítődik

C-vitamin a mitokondriumban

Oxidatív stressz → apoptózis

H_2O_2
Hypoxia-reperfúzió } Membránpotenciál összeesése,
citokróm c felszabadulás

+ DHA → Megtartott
membránpotenciál,
citokróm c
felszabadulás gátolt

Hypoxia-reperfúzió + DHA → csökkent kaszpáz 9, kaszpáz 3 aktiváció

FAS ligand kiváltotta apoptózist is gátolta a DHA hozzáadása

Mitokondriális DNS fragmentáció is csökkenthető DHA kezeléssel